

Instytut Pamięci Narodowej - Opole

<https://opole.ipn.gov.pl/opo/aktualnosci/190576,Upamietnienie-zamordowanych-przez-UB-zolnierzy-NSZ-Malerzowice-Wielkie-Stary-Gro.html>
17.05.2024, 23:53

Upamiętnienie zamordowanych przez UB żołnierzy NSZ - Malerzowice Wielkie, Stary Grodków (woj. opolskie), 9 września 2023

W 77. rocznicę operacji „Lawina”, zorganizowanej przez Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego oraz NKWD, uczciliśmy pamięć pomordowanych żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych z oddziału kpt. Henryka Flamego ps. Bartek.

Początek sobotnich uroczystości miał miejsce w Malerzowicach Wielkich w miejscu dawnego majątku Scharfenbergów. Uczestników zgromadzenia, a także rodziny zamordowanych partyzantów, które specjalnie przybyły na opolską ziemię z Podbeskidzia powitała dr Iwona Demczyszak, naczelnik delegatury IPN w Opolu. Następnie głos zabrał wiceprezes Instytutu Pamięci Narodowej, prof. Krzysztof Szwagrzyk. W swoim przemówieniu przypomniał okoliczności przeprowadzania przez UB i NKWD akcji „Lawina”, która pozbawiła życia żołnierzy NZS. Tu, niedaleko Malerzowic Wielkich, zostało zamordowanych ok. 30 osób, pojedynczo, strzałem w potylicę na oczach jeszcze żyjących kolegów, a następnie zakopani w zbiorowym dole.

Mieli zostać zapomnieni, ale dzięki staraniom IPN odzyskują swoje miejsce w historii, w także imiona i nazwiska:

W tym miejscu mogę państwu obiecać, że jeszcze w tym roku, kolejne osoby, które zostały tu odnalezione, odzyskają swoje imiona – powiedział prof. Krzysztof Szwagrzyk.

Jednocześnie wiceprezes IPN zapowiedział, że w najbliższym czasie, miejsce zamordowania części oddziału kpt. Henryka Flamego w Malerzowicach Wielkich zostanie godnie upamiętnione. Stanie się ono miejscem narodowej pamięci z przestrzenią edukacyjną dla następnych pokoleń, które będą poznawać tę tragiczną historię polskich bohaterów. Po modlitwie złożono kwiaty oraz zapalono znicze.

Upamiętnienie zamordowanych przez UB żołnierzy NSZ - Malerzowice Wielkie (woj. opolskie), 9 września 2023. Fot. Dominik Wojtkiewicz (IPN)

Dr Iwona Demczyszak, naczelnik Delegatury IPN w Opolu. Fot. Dominik Wojtkiewicz (IPN)

Prof. Krzysztof Szwagrzyk, wiceprezes Instytutu Pamięci Narodowej. Fot. Dominik Wojtkiewicz (IPN)

Upamiętnienie zamordowanych przez UB żołnierzy NSZ - Malerzowice Wielkie (woj. opolskie), 9 września 2023. Fot. Dominik Wojtkiewicz (IPN)

Upamiętnienie zamordowanych przez UB żołnierzy NSZ - Malerzowice Wielkie (woj. opolskie), 9 września 2023. Fot. Dominik Wojtkiewicz (IPN)

Upamiętnienie zamordowanych przez UB żołnierzy NSZ - Malerzowice Wielkie (woj. opolskie), 9 września 2023. Fot. Dominik Wojtkiewicz (IPN)

Prof. Krzysztof Szwagrzyk oraz Alicja Reinhard-Flame, córka kapt. Henryka Flame. Fot. Dominik Wojtkiewicz (IPN)

Upamiętnienie zamordowanych przez UB żołnierzy NSZ - Malerzowice Wielkie (woj. opolskie), 9 września 2023. Fot. Dominik Wojtkiewicz (IPN)

Upamiętnienie zamordowanych przez UB żołnierzy NSZ - Malerzowice Wielkie (woj. opolskie), 9 września 2023. Fot. Dominik Wojtkiewicz (IPN)

Następna część wydarzenia miała miejsce w Starym Grodkowie na Polanie Śmierci. Po mszy świętej głos zabrał prof. Krzysztof Szwagrzyk. Przypomniął, że w tym miejscu pierwsze szczątki pomordowanych żołnierzy odkryto w 17 marca 2016 r. Zostali oni zamordowani we wrześniu 1946 r. Zgromadzono ich w jednym baraku, 30 osób, a następnie zdetonowano wcześniej podłożone ładunki wybuchowe. Natomiast IPN nie pozwolił zapomnieć o nich. Kolejne osoby będą dalej odnajdywane i identyfikowane:

[...] zaopatrzyć na drogę to włożyć szczątki do trumny, pomodlić się, powiedzieć dobre słowo i pochować ich do grobu, ich grobu, pod ich imieniem i nazwiskiem, które będą na ich krzyżach. I tak się stanie. Wieczna cześć i chwała

żołnierzom Narodowych Sił Zbrojnych kpt. Henryka Flamego „Bartek”.

Następnie głos zabrał wicewojewoda opolski Tomasz Witkowski, który podkreślił, że jest jeszcze wiele miejsc, gdzie spoczywają zamordowani, polscy żołnierze. One ciągle oczekują na odkrycie i w tej roli niezbędny jest Instytut Pamięci Narodowej.

Podczas uroczystości głos zabrał także senator Jerzy Czerwiński oraz prezes Stowarzyszenie Rodzin Żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych VII Okręg Śląski Łukasz Lewandowski. Specjalny list do zgromadzonych przygotowała poseł Katarzyna Czochara.

Po mowach okolicznościowych poświęcono groby, odczytano apel pamięci oraz oddano salwę honorową. Następnie złożono kwiaty oraz zapalono znicze pod pomnikiem.

Uroczystość w Starym Grodkowie poprowadziła dr Iwona Demczyszak, naczelnik delegatury IPN w Opolu oraz ppor. Paweł Romek z 1. Brzeskiego Pułku Saperów im. Tadeusza Kościuszki w Brzegu.

Sobotnie uroczystości, zarówno w Malerzowicach Wielkich jak i w Starym Grodkowie, zaszczyliła swoją obecnością Pani Alicja Reinhard-Flame, córka kapt. Henryka Flamego.

Upamiętnienie zamordowanych przez UB żołnierzy NSZ – Stary Grodków (woj. opolskie), 9 września 2023. Fot. Dominik Wojtkiewicz (IPN)

Upamiętnienie zamordowanych przez UB żołnierzy NSZ – Stary Grodków (woj. opolskie), 9 września 2023. Fot. Dominik Wojtkiewicz (IPN)

Dr Iwona Demczyszak, naczelnik Delegatury IPN w Opolu. Fot. Dominik Wojtkiewicz (IPN)

Prof. Krzysztof Szwaagrzyk, wiceprezes Instytutu Pamięci Narodowej. Fot. Dominik Wojtkiewicz (IPN)

Tomasz Witkowski, wicewojewoda opolski. Fot. Dominik Wojtkiewicz (IPN)

Senator Jerzy Czerwiński. Fot. Dominik Wojtkiewicz (IPN)

Łukasz Lewandowski,
prezes Stowarzyszenia
Rodzin Żołnierzy
Narodowych Sił
Zbrojnych VII Okręg
Śląski. Fot. Dominik
Wojtkiewicz (IPN)

Upamiętnienie
zamordowanych przez
UB żołnierzy NSZ -
Stary Grodków (woj.
opolskie), 9 września
2023. Fot. Dominik
Wojtkiewicz (IPN)

Upamiętnienie
zamordowanych przez
UB żołnierzy NSZ -
Stary Grodków (woj.
opolskie), 9 września
2023. Fot. Dominik
Wojtkiewicz (IPN)

Upamiętnienie
zamordowanych przez
UB żołnierzy NSZ -
Stary Grodków (woj.
opolskie), 9 września
2023. Fot. Dominik
Wojtkiewicz (IPN)

Pod pozorem przetrzutu do amerykańskiej strefy okupacyjnej w Niemczech wywieziono i zamordowano na Śląsku Opolskim około 100 żołnierzy NSZ. Partyzantów pozbawiono życia w trzech miejscach: w poniemieckim majątku Scharfenberg pod Malerzowicami Wielkimi, pod Starym Grodkowem (na dawnym lotnisku polowym) oraz pod Barutem koło Strzelec Opolskich. Żołnierze NSZ, którzy uczestniczyli w pierwszym przetrzucie, zostali rozstrzelani. Kolejnych zakwaterowano w uprzednio zaminowanych budynkach, które następnie wysadzono w powietrze. W 2012 r. IPN ekshumował szczątki żołnierzy w dawnym majątku Scharfenberg, natomiast w 2016 r. pod Starym Grodkowem. Dzięki pracom identyfikacyjnym ustalono, że odnalezione szczątki należą do żołnierzy NSZ ze zgrupowania kpt. Henryka Flamego ps. „Bartek”, którzy zostali zamordowani we wrześniu 1946 r.